

Podnik, podnikání, podnikatel, cíle podniku.
Organizačně právní formy podnikání, podnik
jednotlivce, obchodní společnosti, družstva.

1. Pojem podnik, důvody pro existenci podniků, cíle podniku

Podnik

Plánovitě organizovaná hospodářská jednotka, v níž se zhotovují a prodávají věcné statky služby.

Soubor hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání.

- **Hmotné složky** – majetek podniku (stroje, budovy...)
- **Nehmotné složky** – licence, patenty, postavení podniku na trhu, obchodní značka, dobré jméno podniku...
- **Osobní složky** – znalosti a zkušenosti pracovníků podniku

Základní znaky podnikání podle obchodního zákoníku

- **Soustavnost** – činnost, která se opakuje několikrát do roka, nemusí být nepřetržitá
- **Samostatnost** – podnikatel nebo podnik řídí sám svou činnost pod vlastním jménem
- **Vlastní odpovědnost** – podnik nebo podnikatel sám ručí za vlastní závazky, které vznikly v souvislosti s jeho podnikáním

- **Účelem je dosahování zisku** – podnikáním tedy není např. charitativní činnost

Další rysy podnikání

- Základním motivem podnikání je snaha o dosažení zisku jakožto přebytku výnosů nad náklady
- Zisk se dociluje uspokojováním potřeb zákazníků
- Potřeby zákazníků uspokojuje podnikatel svými výrobky a službami prostřednictvím trhu, což vede k tomu, že musí čelit riziku. Snahou podnikatele je sledovat takovou strategii a politiku, která by riziko snížila na přijatelnou úroveň
- Na počátku podnikání vkládá podnikatel do svého podniku kapitál, a to vlastní nebo vypůjčený
- Snaha podnikatele směřuje ke zhodnocení kapitálu, který byl do podnikání vložen, a to především kapitálu vlastního
- Opatřování cizího kapitálu je prostředkem ke zhodnocení vlastního kapitálu
- Výrazem zhodnocování kapitálu je zvyšování hodnoty firmy
- Hodnota firmy může růst i jinak, např. zlepšujícím se postavením firmy na trhu
- Společenským posláním podniku je služba zákazníkovi a všem ostatním, kteří jsou s vývojem podniku spjati (stakeholders – interesenti), tj. osobnosti spojené s okolím podniku, a dále zaměstnanci, odbory, atd.

<p style="text-align: center;">Dominantním cílem podniku je dosahovat zisku na základě uspokojování koupěschopné poptávky.</p>	<p>vs</p>	<p style="text-align: center;">Dominantním cílem podniku je uspokojovat koupěschopnou poptávku a oprávněné požadavky okolí, tedy sloužit a tím dosahovat zisku.</p>
---	------------------	--

- Dosahování zisku na základě uspokojování koupěschopné poptávky – jednostranná zisková orientace krátkodobého charakteru, typická pro mnoho českých začínajících podnikatelů (rychlý prachy)
- Uspokojování koupěschopné poptávky a tím dosahování zisku – na prvním místě princip služby, předpokládá se, že jeho naplněním se generuje zisk; dlouhodobější, ale jistější cesta; cestou k tvorbě zisku je spokojený zákazník

Podnik je instituce vzniklá k výkonu podnikatelské činnosti, tedy institucionalizované podnikání.

Cíle podniku

Primární cíl – maximalizace zisku.

- **Ukazatel výnosnosti vlastního kapitálu (ROE)**

- **Zisk na jednu akcii (EPS) – čistý zisk celkem / počet akcií** – manažeři, kteří sledují zájmy vlastníků, by měli být spíše zainteresováni na vyšší zisku, připadajícího na jednu akcii, než na celkovém zisku podniku. Ale nestačí se pouze soustředit na vyšší zisku na jednu akcii, ale především na růst bohatství v čase, vyjádřený růstem ceny jedné akcie. Dalším činitelem, který ovlivní rozhodování manažerů, je vliv rizika. Čím vyšší riziko, tím vyšší požadovaný výnos a tím vyšší diskontní sazba. Riziko podniku je závislé i na způsobu financování. Čím vyšší je zadluženost podniku, tím vyšší je nebezpečná finanční tíseň a tím je vyšší i riziko podnikání.

Růst ceny akcie závisí na těchto faktorech

- Projektovaném výnosu (zisku) na jednu akcii
- Časovém rozložení toku výnosů
- Rizikovosti projektovaných výnosů
- Míře použití dluhů
- Dividendové politice

Maximalizace hodnoty firmy

- **Shareholder value** – manažeři uskutečňují primární cíl podnikání – maximalizaci hodnoty podniku, resp. Maximalizaci hodnoty pro vlastníky - za existence řady sociálních a jiných vedlejších omezení a za existence cílů dalších zájmových skupin (stakeholders)
- **Ukazatele MVA a EVA** – jsou založeny na tom, že skutečnými náklady podniku jsou ekonomické náklady, nikoliv náklady účetní, které

předpokládají, že vlastníci poskytují svůj kapitál bezplatně

MVA – Market Value Added – tržní přidaná hodnota

- Rozdíl mezi tržní hodnotou a investovaným kapitálem, tj. rozdíl mezi částkou, kterou by akcionáři a ostatní investoři získali prodejem akcií a dluhopisů, a hodnotou, kterou do firmy vložili
- MVA může být kladná i záporná
- Cílem manažerů je maximalizace MVA
- Vyjadřuje změny hodnoty akcií
- Používá se pro meziroční změny hodnoty: MVA se zvýší, když hodnota firmy naroste více, než do ní bylo v téže době vloženo kapitálu.
- Výpočet: **$MVA = (Ps(\text{tržní cena}) - Pp(\text{cena koupě}) \times n(\text{počet akcií}))$**
- MVA je lepším ukazatelem než tržní hodnota firmy, kterou lze zvětšit i pouhým dalším investováním kapitálu. Naproti tomu bohatství akcionářů je zvyšováno zvětšováním rozdílu mezi celkovou hodnotou firmy a celkovým kapitálem, který do firmy investoři vložili
- Nevýhoda ukazatele MVA – lze ho zjistit pouze u podniků obchodovaných na burze

EVA – Economic Value Added – ekonomická přidaná hodnota

- Rozdíl mezi provozním hospodářským výsledkem podniku po zdanění (NOPAT) a jeho náklady na kapitál

- Výpočet: $EVA = NOPAT - C(\text{hodnota celkového kapitálu}) \times WACC$ (vážený průměr nákladů na kapitál)
- Výpočet $NOPAT = EBIT \times (1 - t)$
- Aby podnikání mělo nějaký smysl, musí být provozní zisk po zdanění vyšší, než jsou náklady na kapitál (úroky placené věřitelům a výnosy požadované akcionáři)
- Cílem podnikání je tedy vytváření EVA – ekonomické přidané hodnoty
- Hlavní přínos EVA – ukazatel upozornil, že i vlastní kapitál něco stojí (že má své náklady), což je u cizího kapitálu zřejmé, a že nestačí, aby podnik vykázal zisk nebo určitou výši zisku na akcii (EPS), ale že musí přinést i kladnou hodnotu EVA

Třídění cílů

- **Pořadí jejich významu (hierarchie)** – vrcholové (maximalizace hodnoty podniku – EPS, ROE, ROA, ROI, MVA a EVA); mezicíle; podřazené (zvýšení obratu, reengineering, finanční restrukturalizace)
- **Velikost cíle** – neomezené (maximální hodnota, omezené (hodnoty předem dané)
- **Časové hledisko** – krátkodobé, střednědobé, dlouhodobé; stavové, intervalové, statické a dynamické, trvalé a přechodné
- **Vztah mezi cíli** – komplementární (dosahování jednoho cíle vede k dosahování druhého cíle); konkurenční (vyšší plnění jednoho cíle vede k nižšímu plnění druhého cíle); protikladné

(dosažení jednoho cíle vylučuje dosažení druhého cíle); indiferentní (plnění jednoho cíle nemá vliv na plnění ostatních)

- **Podle obsahu cíle** – ekonomické (výkonové, finanční, výsledkové); technické; sociální (např. benefity pro zaměstnance nebo udržení stávajícího počtu míst)

Funkce podniku

- Primární – prodejní, zásobovací, výrobní
- Podpůrné – personální, investiční, finanční, vědecko-technické, správa

2. Rozhodující činnosti, které bezprostředně souvisejí se založením podniku.

Založení podniku představuje cílevědomý řízený proces člověkem, vlastníkem a podnikatelem. Jedná se v první řadě o vytvoření základních předpokladů pro plnění funkcí podniku. Zakladatel podniku musí připravit strategické záměry, směřující zejména do následujících oblastí:

- **Vymezit předmět své činnosti** – v této souvislosti je nezbytné soustředit potřebný rozsah informací o **potenciálním okruhu zákazníků**, jejich kvalitě, možnosti rozvinutí sítě zákazníků, **posouzení kvality konkurence** a jejího postavení na trhu, **geografickou polohu**, je nutné také provést **analýzu vazeb na dodavatele** a zvážit možnosti jejich volby, vyšetřit obchodní podmínky a kvalitu služeb. Také je nutné správně

zvolit **sídlo podniku**. Správné umístění je důležitým a zvláště dlouhodobým činitelem, majícím podstatný vliv na budoucí výkonnost podniku - **faktory lokalizace** (rozsah a kvalita zdrojů pracovních sil, přístup k surovinovým zdrojům, zdroje energie a možnosti dopravních spojení, možnosti odbytu, možnosti využití investičních pobídek, daňové úlevy v dané lokalitě, ekologie a ochrana životního prostředí). Důležitou součástí předmětu podnikání je též **výběr pracovníků**, vymezení jejich pracovních podmínek, stanovení odměny za práci, vytváření sociálního programu. Další důležitá část je **tvorba souboru dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku**, který bude vytvářet věcné předpoklady podnikatelské činnosti a **zajištění potřebného množství a sortimentu materiálu** (tj. stanovení nakupovaného množství materiálu a jeho předpokládané využití, volba dodavatelů a zjištění cen, řešení otázky odpadů a jejich likvidace...)

- **Vyjasnit potřebu finančních a jiných prostředků a jejich dostupnost** – před vlastním zahájením činnosti by měl podnikatel zpracovat strategický plán, jehož nezbytnou součástí je nejen vymezení okruhu výrobků, se kterými hodlá uspět na trhu, nýbrž musí být zaměřen prioritně na **oblast financí**. Přípravě **plánu nákladů a výnosů, jakož i majetku a zdrojů jeho krytí** musí podnikatel věnovat mimořádnou pozornost s cílem předejít riziku možného úpadku.

- **Zvážit své sociálně psychologické předpoklady pro podnikání** – podnikatelem se může stát jen silná, cílevědomá osobnost, která dokáže realizovat určitý nápad. Současně však musí dokázat pracovat s lidmi, vést je k vytyčenému cíli. Je vhodné, aby podnikatel měl stabilizované rodinné zázemí, které ho bude v jeho náročné činnosti dlouhodobě podporovat.
- **Eventuálně doplnit znalosti vybraných právních a dalších norem dotýkajících se daného podnikání, zejména v oblasti ochrany životního prostředí, ekologie, hygieny, ale i hospodářské soutěže apod.**

Postup při zakládání podniku

Podnikání fyzických a právnických osob se zásadně liší:

- Fyzické osoby vystupují ve dvojjediné roli, a to jak v roli podnikatele (kapitálový vklad do podnikání), tak v roli výkonné pracovní síly (vlastní odborná profese včetně řízení). Naproti tomu u právnických osob společníci přinášejí kapitálový vklad, avšak mohou nebo také nemusejí, ve společnosti pracovat.
- Fyzické osoby – podnikatelé jsou přímo objektem právních vztahů. U právnických osob do právních vztahů vstupuje pouze společnost = podnik, nikoliv společníci tvořící společnost.

Živnost

Soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem.

Všeobecnými podmínkami k získání souhlasu s provozováním živnosti fyzickými osobami jsou:

- Dosažení věku 18 let
- Způsobilost k právním úkonům
- Bezúhonnost, pokud živnostenský zákon nestanoví jinak
- Občan splnil daňové povinnosti vůči státu

V případě, že je živnostenské oprávnění vydáváno právnické osobě, pak výše uvedené podmínky musí splňovat odpovědný zástupce.

Živnost nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba:

- Na jejíž majetek byl prohlášen konkurz, nebo konkurz byl již ukončen, avšak po dobu 3 let po ukončení konkurzu v případě, že majetek úpadce nepostačoval k úhradě nákladů konkurzu.
- Vůči níž byl návrh na prohlášení konkurzu zamítnut pro nedostatek majetku.
- Fyzická nebo právnická osoba, u níž byl prohlášen konkurz na majetek a konkurzní řízení nebylo ukončeno, může činit úkony související se živností jen s písemným souhlasem správce konkurzní podstaty.
- Které byl soudem nebo správním orgánem uložen zákaz provozování živnosti a zákaz trvá.

Členění živností z hlediska odborné způsobilosti:

- **Řemeslné** – odborná způsobilost pro řemeslné činnosti se prokazuje např. výučním listem a dokladem o vykonání tříleté praxe, vysvědčením o ukončení studia střední odborné školy a dokladem o vykonání tříleté praxe, vysvědčením o maturitní zkoušce a dokladem o vykonání dvouleté praxe v oboru, diplomem nebo jiným dokladem o absolvování bakalářského nebo magisterského studia a dokladem o vykonání jednoleté praxe v oboru.
- **Vázané** – dle seznamu v příloze 2 živnostenského zákona, podmínkou je vždy čtyřletá praxe v oboru.
- **Volné** – nevyžaduje se prokazování odborné ani jiné způsobilosti
- **Koncesované** – jedná se o živnosti uvedené v příloze 3 živnostenského zákona (např. vývoj, výroba zbraní podléhajících registraci, vývoj, výroba střeliva, provozování střelnic, výroba zubních náhrad, směnářská činnost...). Zde jsou rovněž specifikovány požadavky na odbornou způsobilost (nutnost vždy čtyřleté praxe v oboru)

Členění živností z hlediska předmětu podnikání:

- Obchodní
- Výrobní
- Poskytující služby

K tomu, aby fyzická nebo právnická osoba získala živnostenský list, musí nejprve ohlásit živnost u místně příslušného živnostenského úřadu.

Náležitosti ohlášení

- **Fyzická osoba** – jméno, příjmení, trvalé bydliště, občanství, obch. Jméno a sídlo, IČO, předmět a místo podnikání, datum zahájení činnosti, údaj o zaměstnávání zaměstnanců, provozovna a doklad o vlastnickém nebo jiném právu k objektu a prostorám pro podnikání, doklady o odborné způsobilosti a praxi, výpis z rejstříku trestů ne starší 3 měsíců
- **Právnická osoba** – obchodní jméno, sídlo, právní forma, statutární orgán, IČO, předmět podnikání, provozovna, doba ukončení podnikání, doklad o založení právnické osoby (např. kopie společenské smlouvy), výpis z rejstříku trestů odpovědného zástupce, doklad o odborné způsobilosti odpovědného zástupce, doklad o založení nebo zřízení právnické osoby, výpis z OR, doklad o vlastnickém nebo jiném právu k objektu nebo místnostem pro provozování živnosti, doklad o vlastnickém nebo jiném právu k umístění organizační složky zahraniční osoby, doklady o skutečnostech prokazujících provozování živnosti průmyslovým způsobem, prohlášení odpovědného zástupce, že souhlasí s ustanovením do funkce, s převzetím povinností v rozsahu daném tímto zákonem a s uvedením podnikatelů, u nichž je do funkce odpovědného

zástupce ustanoven. Podpis na čestném prohlášení musí být úředně ověřen.

Postup při založení obchodní společnosti

- **Sepsání společenské smlouvy** a její podpis všemi společníky. Smlouvu a pravost podpisů je třeba notářsky ověřit.
- **Základní kapitál.** Společníci skládají na peněžní účet příslušnou částku. V případě, že se jedná o nepeněžní vklad, je třeba ocenění soudním znalcem a převod do majetku společnosti. – neplatí pro veřejnou obchodní a komanditní společnost
- **Žádost o výpisy z rejstříku trestů odpovědného zástupce** společnosti a doklad o odborné způsobilosti
- **Podání žádosti** na místně příslušný živnostenský úřad (řídí se místem provozovny)
- **Žádost o registraci u obchodního rejstříku**

Při zakládání akciové společnosti je třeba navíc učinit některá další nezbytná opatření, vyplývající z úpravy obchodního zákoníku, část druhá, díl V, oddíl 2 § 162.

Zakladatelský rozpočet

Je nedílnou součástí přípravných prací spojených se založením podniku. Jeho hlavní smysl spočívá v kvantifikaci a specifikaci finančních zdrojů, které budou sloužit nejen k úhradě administrativních aktů spojených se založením, avšak zejména s vytvořením věcných předpokladů výroby nebo poskytování služeb.

Při sestavování zakladatelského rozpočtu jde především o posouzení:

- Předpokládaného rozsahu výnosů, nákladů a zisku
- Potřebného rozsahu dlouhodobého hmotného a dlouhodobého nehmotného majetku jakož i nezbytného rozsahu jednotlivých složek oběžných aktiv potřebných v počáteční fázi podnikání včetně specifikace zdrojů krytí
- Propočtu očekávané výnosnosti podniku jako celku, výnosnosti vlastního kapitálu jakož i dalších počtů návratnosti celého záměru.

Příklad

Zřízení prodejny

Podnikatel hodlá investovat do nákupu prodejny. Rozhodl se podnikat na základě zákona o živnostenském podnikání. Má potřebné zkušenosti v oboru; prodejna je výhodně umístěna.

Aukční cena prodejny činí 5 mil. Kč. Podnikatel podle dosavadních výsledků usuzuje, že dosáhne průměrné denní tržby ve výši 60 tis. Kč, obchodní marži (rabat) 20%. V prodejně bude pracovat 6 zaměstnanců s průměrnou měsíční mzdou 7 tis. Kč, zdravotní a sociální pojištění činí 20% z mezd, spotřeba energie a otop za měsíc 17 tis. Kč, ostatní náklady 4200 měsíčně. Předpokládá se, že v měsíci bude 25 prodejních dnů.

Dále podnikatel zřídí pojištění provozovny, které činí 60 tis. Kč za rok a je hrazeno 2x ročně. Podnikatel

v současné době disponuje částkou 300 tis. Kč, má tichého společníka s kapitálem 150 tis. Kč (smlouva na 30% úrok) a úvěr od banky na pět let s úrokovou mírou 12%. Podnikatel bude plátcem daně z příjmu fyzických osob ve smyslu zákona o dani z příjmu ve výši 15%.

Rozpočet potřebného kapitálu (v Kč)	
Pořizovací cena prodejny	5 000 000
Obrátka zboží za měsíc (nákup)	1 200 000
Mzdy zaměstnanců	42 000
Odvody ZP a SP	8 400
Spotřeba energie a otop	17 000
Ostatní náklady	4 200
Pojištění (1. splátka – na půl roku)	30 000
Celkem – provozní kapitál (bez prodejny)	1 301 600
Rezerva 10% (na provozní kapitál – tj. bez PC prodejny)	130 160
Potřeba provozního kapitálu (tj. provozní kapitál + rezerva)	1 431 760
Počáteční potřeba kapitálu celkem (prodejna + provozní kapitál)	6 431 760
Zdroje kapitálu (v Kč)	
Vlastní kapitál	300 000
Tichý společník	150 000
Potřebná výše úvěru	5 981 760
Celkem	6 431 760

Rozpočet výnosů a nákladů (roční výhled, v Kč)	
Výnosy -Tržby (300 x 60 000)	18 000 000
Nákup zboží (18 000 000 x 0,8)	14 400 000
Mzdy (12 x 42 000)	504 000
Odvody SP a ZP (504 000 x 0,2)	100 800
Spotřeba energie a otop (17 000 x 12)	204 000
Ostatní náklady (4 200 x 12)	50 400
Pojištění prodejny	60 000
Odpisy ????	
Úroky	717 811
Náklady celkem	16 037 011
HV před zdaněním (výnosy – náklady)	1 962 989
Daň z příjmu fyzických osob 15 %	294 448
Zisk po zdanění	1 668 541
Rozdělení příjmů (cash flow)	
Zisk po zdanění	1 668 541
Odpisy (náklady příštích období)	1 000 000
Splátka úvěru	1 196 352
Tichý společník	45 000
Pro potřeby podnikatele	
Zisk po zdanění + odpisy	2 668 541

Nutno splatit úvěr	1 196 352
Nutno vyplatit tichého společníka	45 000
Zůstatek podnikatele	1 427 189
- oportunitní náklady (mzda podnikatele 20 000 x 12)	240 000
- úrok z vlastního kapitálu (jiné investiční příležitosti – 10,5%)	26 700
Čistý výsledek podnikání	1 160 489

Závěr:

Příjem podnikatele (zisk a odpisy) činí 2 668 541 Kč. Jestliže vezmeme v úvahu, že do podnikání bylo nutno vložit 6 431 760 Kč, pak doba splácení (pay back period) činí 2,41 roku. Ze zisku však musí podnikatel splácet jistinu úvěru, která byla rovnoměrně rozvržena, tj. 1 196 352 Kč, vyplatit odměnu tichému společníkovi (30% z částky 150 000 Kč). Z toho vyplývá, že pro vlastní potřebu podnikatele zbývá 1 427 189 Kč. Je však nutné přihlédnout i ke skutečnosti, že podnikatel přišel o dosavadní mzdu ve výši 20 000 Kč měsíčně a úrok z investovaného kapitálu. Mzda a ušlý úrok tvoří oportunitní náklady podnikatele. Zohledníme-li tyto oportunitní náklady v odměně podnikatele, pak dostaneme částku 1 160 489 jako odměnu za podnikatelskou činnost. Je nyní na podnikateli, zda tuto odměnu považuje za dostatečnou či nikoliv. Pro úplnost snad jen poznámku, že v tomto případě pro jednoduchost nebylo přihlíženo k faktoru času.

3. Základní kritéria rozhodování pro určitou právní formu podnikání.

Členění podniků podle právní normy:

- **Samostatný podnikatel** (podniky jednotlivce, živnostníci, soukromě hospodařící zemědělci)
- **Obchodní společnosti**
 - osobní (veřejná obchodní společnosti, komanditní společnost)
 - kapitálové (společnost s ručením omezeným, akciová společnost)
- **Družstva**
- **Státní organizace**
- **Evropské hospodářské zájmové sdružení**
- **Evropská společnost**
- **Evropská družstevní společnost**
- **ostatní**

Hlavní kritéria rozhodování o volbě právní formy

- Způsob a rozsah ručení (podnikatelské riziko)
- Oprávnění k řízení, tj. zastupování podniku navenek, vedení podniku, možnost spolurozhodování apod.
- Počet zakladatelů

- Nároky na počáteční kapitál
- Administrativní náročnost založení podniku a rozsah výdajů spojených se založením a provozováním podniku
- Účast na zisku (ztrátě)
- Finanční možnosti, zvláště přístup k cizím zdrojům
- Daňové zatížení
- Zveřejňovací povinnost

Způsob a rozsah ručení

- Omezené ručení – ručení pouze do nesplaceného majetkového vkladu (např. společnost s ručením omezeným)
- Neomezené ručení – ručení za závazky veškerým, tj. i osobním majetkem (např. veřejná obchodní společnost)

Oprávnění k řízení

- Ve vybraných případech je ponechána tato otázka na uvážení majitelů, společníků, kteří mohou toto zmocnění zakotvit např. do společenské smlouvy
- Zákon předepisuje, jaké orgány podnik musí mít a jaké jsou jejich kompetence (např. akciová společnost)

Počet zakladatelů

Toto kritérium je v různých zemích různě upraveno. V České republice u s.r.o. i u a.s. je možné, aby je založila, za splnění určitých podmínek jedna osoba (fyzická, nebo u a.s. právnická). Naproti tomu osobní obchodní společnost musí založit minimálně osoby dvě,

neboť se v podstatě jedná o sdružení ke společnému provozování živnosti. Kromě toho obchodní zákoník u společnosti s ručením omezeným jako u jediné společnosti limituje i maximální počet společníků, a to na 50 osob.

Nároky na počáteční kapitál

Minimální rozsah počátečního kapitálu potřebného pro založení podniku je ze zákona definován pouze pro kapitálové společnosti, a to u s.r.o. v rozsahu 200 tis. Kč (minimální vklad společníka činí 20 tis. Kč). Pro akciové společnosti platí podmínka základního kapitálu ve výši 2 mil. Kč. Chtějí-li tyto společnosti mít akcie kótovány na trhu cenných papírů, pak výše základního kapitálu musí činit min 20 mil. Kč. Výjimka ve vztahu k nároku na počáteční kapitál u a.s. se týká bank. Chce-li někdo založit banku jako a.s., počáteční kapitál s ohledem na snížení rizika určuje ČNB.

Administrativní náročnost a rozsah výdajů spojených se založením a provozováním podniku

Je především spojena s úpravou podmínek, za kterých podnik vzniká. Nejnáročnější je založení akciové společnosti, kde před zahájením činnosti je nezbytné vyhotovit zakladatelskou listinu a stanovy. Dále musí proběhnout ustavující valná hromada akcionářů, z níž je pořízen notářsky ověřený zápis potvrzující vznik společnosti (založení formou upisování akcií). V obchodních společnostech mají zpravidla rozhodující vliv výdaje spojené s povolením živnosti, ze

zpracováním společenské smlouvy a s jejím notářským ověřením, se zápisem v OR, ze zpracováním a zveřejněním auditu. Naproti tomu u podnikatelů-živnostníků se jedná o jednorázový výdaj, který uhradí za vydání např. živnostenského oprávnění; další výdaje se založením, eventuálně provozováním podniku jim nevznikají.

Účast na zisku (ztrátě)

Míra rizika podnikatele je úměrná jeho účasti na zisku (ztrátě). U osobních obchodních společnostích v případě, že společníci neuzavřeli dohodu o rozdělování zisku, případně se nedohodli již při formulaci společenské smlouvy, dělí se zisk rovným dílem mezi všechny společníky. Výjimku tvoří ty případy, kdy dělení plyne přímo ze zákona (např. úprava dělení zisku u komanditní společnosti mezi komanditisty a komplementáře). Obdobná úprava platí i pro kapitálovou společnost, s.r.o. Pouze u akciových společnostích podíl na zisku u akcionáře (dividenda) závisí na rozhodnutí valné hromady.

Finanční možnosti

Jde zvláště o možnosti **zvýšení vlastního kapitálu a o přístup k cizímu kapitálu**. Možností přístupu ke kapitálu je IPO (Initial Public Offering – primární emise akcií). Úvěrové možnosti jednotlivých právních forem se značně liší. Odvíjejí se od výše kapitálu, kterým společnost disponuje, a významnou roli hraje i způsob a míra ručení společníků. Další možnosti:

- **Vklady do základního kapitálu**
- **Venture capital** – financování rozvojových projektů – investice výhradně do společnostích, jež

nejsou obchodovány na veřejných trzích – fond vstoupí do vybraného podniku a zvýší jeho základní kapitál; tím podnik získá potřebný kapitál. Obvykle to znamená, že podíl na základním kapitálu je vysoce nadpoloviční. Po cca 3 – 7 letech, kdy podnik je pod trvalou kontrolou rizikového fondu, jeho hodnota v případě úspěchu stoupne a fond svůj podíl prodá s velkým ziskem buď původnímu majiteli, managementu, strategickému investorovi nebo realizuje prodej na burze.

- **Emise dluhopisů** – emitent dluhopisu oznamuje Útvaru dohledu nad kapitálovým trhem záměr emitovat dluhopis. Emisi dluhopisů může podnik zajišťovat sám, nebo využívat služeb oprávněných obchodníků s cennými papíry.
- **Koupě jiného podniku** – akvizice majetku. Jedná se o pořízení aktiv a závazků k nim se vázících
- **Kapitálové ovládnutí jiného podniku** – akvizice kapitálu. Představuje koupi obchodních podílů nebo vlivů na společnosti
- **Fúze** – spojování podniků.
- **Vytváření tichých společenství, strategických aliancí apod.** Tiché společenství znamená, že podnik písemnou formou přijímá vklad tichého společníka; společnost na sebe smlouvou přijímá závazek vyplácet tichému společníkovi podíl na HV, tichý společník nemá možnost přímo zasahovat do řízení, má právo nahlížet do účetní závěrky společnosti. Strategické aliance nebo sdružení jsou obchodní svazky založené na

vzájemné součinnosti a jednotném postupu dvou nebo více subjektů; nemají pevnou právní formu.

Daňové zatížení

V současné době platí podnikatelé:

- **Přímé daně** – daně z příjmů fyzických a právnických osob, daně z nemovitostí, daně z převodu nemovitosti
- **Nepřímé daně** – DPH, spotřební daň a daň silniční

Zveřejňovací povinnost

Je upravena zákonem o cenných papírech, zákonem o účetnictví a obchodním zákoníkem. Zveřejňovací povinností se rozumí povinnost společnosti publikovat auditovanou účetní závěrku do 30 dnů po konání valné hromady, která tuto závěrku projednala. U emitentů cenných papírů je zveřejňovací povinnost nejrozsáhlejší (povinnost výroční zprávy)

4. Okolí podniku a jeho prvky.

Okolím podniku rozumíme vše, co je za pomyslnými hranicemi podniku jako sociálně ekonomického a technického systému, čím je podnik ovlivňován a co případně může sám ovlivnit. Vliv okolí na podnik je zpravidla velmi silný, zatímco možnost podniku ovlivňovat okolí je spíše omezená.

Okolí podniku:

- **Geografické** – ovlivňuje podnik tím, že do značné míry předurčuje jeho logistiku; v případě stacionární výroby se k němu přihlíží při volbě lokalizace podniku
- **Sociální** – podnik by měl zvažovat důsledky své činnosti pro společnost; činnost by měla být prospěšná jak podniku, tak společnosti; zisková orientace staví do popředí zájmy vlastníků kapitálu a manažerů, které se mohou dostat do příkrého rozporu se sociálními zájmy okolí
- **Politické** – souhrn vlivů, jejichž výrazem jsou politické zájmy institucionalizované v politických stranách; možné důsledky pro podnikovou sféru (znárodnění, združstevnění, privatizace); komunální politika a její vliv na podnik
- **Právní** – vliv právních norem na chování podniku; nejdůležitější norma – obchodní zákoník
- **Ekonomické** – má pro podnik zásadní význam. podnik je ve svém rozhodování a chování v rozhodující míře ovlivněn celkovou hospodářskou situací země a její dynamikou. Faktory: dostupnost a ceny výrobních faktorů (postupně ztrácejí své dominantní postavení díky rozvoji logistiky a nových technologií); daňová zátěž podniků; hospodářský růst, měnový a devizový vývoj (míra inflace ovlivňuje ceny výrobních faktorů, poptávku, koupěschopnost)
- **Ekologické** – faktor, který musejí podniky stále více respektovat – podniky k tomu nutí jak státní instituce, tak občanská sdružení; vytváří řadu bariér pro podnikání – ekologizace řady technologií i již existujících výrobků vytváří

ekonomickou zátěž; dává podnikům mnoho šancí (výroba ekologicky nezávadných výrobků, recyklace odpadů); velké úkoly v oblasti ekologie vyplývají ze směrnice EU – nedodržování je považováno za nekalou soutěž

- **Technologické** – technologické okolí a změny technologie jsou zdrojem a motivem technického a technologického pokroku, který umožňuje podniku dosahovat lepších hospodářských výsledků, zvyšovat konkurenční schopnost a humanizovat práci; stinné stránky: negativní vliv na životní prostředí, vznik sociálních problémů; směrnice EU přímo ukládají výrobcům, aby použili nejlepší z dostupných technologií
- **Etické** – poskytování pravdivých informací, korektní hospodářské soutěžení a propagační kampaně, poskytování dobrých služeb zákazníkům; významnou představu o tom, co je dobré a co není, vytvářejí média a veřejné mínění; etické cítění je podmíněno historicky a geograficky
- **Kulturně historické** – celková vzdělanost a kulturní úroveň obyvatelstva je jednou z podmínek ekonomického rozvoje, přechodu ke složitějším technologiím a technického pokroku

5. Podniky jednotlivce a jejich charakteristické rysy.

Charakteristické rysy malých podniků jednotlivce

- Nezávislé vedení spojené s vlastnictvím jedné osoby
- Relativně omezená členitost produkce
- Relativně omezené kapitálové zdroje
- Zaměření především na lokální trhy
- Užívání jednoduchých systémů řízení
- Malý podíl na trhu

Podniky jednotlivce

- Živnosti
- Osoby podnikající podle zvláštních právních předpisů – lékaři, lékárníci, tlumočníci, daňoví poradci – pro každou z činností platí samostatný zákon, ale pro všechny platí obecné podmínky; odbornou způsobilost prokazují podle svého zákona
- Soukromě hospodařící zemědělci – provozují zemědělskou výrobu, jejich činnost je vymezena samostatným zákonem

6. Výhody a nevýhody podniku jednotlivce.

Výhody podniku jednotlivce

- Snadno a rychle vznikají
- Majitel volně disponuje celým ziskem po zdanění
- Sám sobě šéfem
- Daňové výhody
- Podpora státu

Nevýhody podniku jednotlivce

- Vysoké riziko spojené s neomezeným ručením za závazky – ručí i svým soukromým majetkem
- Přílišná závislost na životních osudech podnikatele
- Obtíže při získávání bankovních úvěrů
- Omezené podnikatelské znalosti a zkušenosti
- Obtíže při získávání vysoce kvalifikovaných pracovníků

7. Obchodní společnosti, jejich založení a vznik, druhy obchodních společností.

Obchodní společnost

Právní subjekt, který vzniká na základě písemné smlouvy. Smlouva může nabýt charakteru společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny. Společenská smlouva je smlouva, kterou podepisuje (uzavírá) více společníků. Zakladatelská listina je listina, která dokladuje vznik společnosti, kterou může založit pouze jediná osoba. Obchodní zákoník rozlišuje datum vzniku a založení společnosti. Obchodní společnost je založena dnem podpisu posledního společníka na společenské smlouvě. Obchodní společnost vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku.

Obchodní společnosti

- Osobní – veřejná obchodní společnost, komanditní společnost
- Kapitálové – společnost s ručením omezeným, akciová společnost

Postup při založení obchodní společnosti

- **Sepsání společenské smlouvy** a její podpis všemi společníky. Smlouvu a pravost podpisů je třeba notářsky ověřit.
- **Základní kapitál.** Společníci skládají na peněžní účet příslušnou částku. V případě, že se jedná o nepeněžní vklad, je třeba ocenění soudním znalcem a převod do majetku společnosti. – neplatí pro veřejnou obchodní a komanditní společnost
- **Žádost o výpisy z rejstříku trestů odpovědného zástupce** společnosti a doklad o odborné způsobilosti
- **Podání žádosti** na místně příslušný živnostenský úřad (řídí se místem provozovny)
- **Žádost o registraci u obchodního rejstříku**

Při zakládání akciové společnosti je třeba navíc učinit některá další nezbytná opatření, vyplývající z úpravy obchodního zákoníku, část druhá, díl V, oddíl 2 § 162.

8. Družstvo, jeho založení, výhody a nevýhody.

Družstvo je právní subjekt, který vzniká za účelem podnikání nebo uspokojení hospodářských či sociálních potřeb svých členů.

Založení družstva

K založení družstva je zapotřebí minimálně dvou právnických nebo pěti fyzických osob. Minimální výše základního vkladu při vzniku je 50 000 Kč, kdy je

potřeba složit alespoň polovinu vkladu a zbývající část mohou splatit do tří let.

Orgány družstva, hospodaření

- Vrcholným orgánem družstva je členská schůze, tvořená všemi členy družstva; družstvo řídí a zastupuje představenstvo; ze zákona je vytvořen kontrolní orgán, kterým je kontrolní komise.
- Vytvořený zisk si společníci rozdělují mezi sebou podle výše vloženého vkladu
- Družstvo při svém vzniku musí zřídit tzv. nedělitelný fond, do kterého odvede určitou část svého kapitálu a pravidelně každý rok při vytvoření zisku odvést i jeho část. Pak v případě, že družstvo nevytvoří zisk, ale vykáže v určitém roce ztrátu, slouží ke krytí ztrát právě nedělitelný fond.

Výhody družstva

- Nízká výše základního kapitálu
- Omezené ručení členů
- Zajištění kontinuity podnikání

Nevýhody družstva

- Minimálně pět členů
- Komplikovanější právní regulace

9. Státní organizace a jejich charakteristické rysy.

Státní organizace

- **Státní podnik** – může ho založit pouze ministerstvo; podnik je vybaven a hospodář s majetkem pořízeným ze státního rozpočtu, ale pod vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. V čele státního podniku stojí ředitel, kterého jmenuje příslušné ministerstvo a na jeho činnost dohlíží dozorčí rada
- **Organizační složky státu – rozpočtové organizace.** Vykonnávají činnosti, které musí stát zajistit, ale samy si na sebe nevydělají a stát je musí financovat. Patří sem soudy, vojsko, ministerstva... V případě, že by si složky nějaký příjem vytvořily, musí jej odvést do státního rozpočtu
- **Příspěvkové organizace** – část svých výdajů hradí samy a na část jim přispívá stát ze státního rozpočtu. Patří sem divadla, televize, rozhlas...

Řídí se zákonem o státním podniku

Ostatní organizace – zvláštní formy podnikání – občanská sdružení, nadace, obecně prospěšné společnosti

10. Subjekty zakládané podle práva Evropské unie v ČR

Evropské obchodní společnosti – jsou postaveny na snaze usnadnit nadnárodní podnikání v prostředí EU.

Typy evropských společností:

- Monistické – mají vedle valné hromady pouze správní orgán, statutárním orgánem je předseda

správní rady, který je zároveň generálním ředitelem

- Dualistické – mají místo správní rady dozorčí radu a řídicí orgán

Evropské hospodářské zájmové sdružení (EHZS)

- Upraveno u nás zákonem o EHZS
- Sdružení obchodních společností, ale i jiných právnických nebo fyzických osob, které mají sídlo v různých členských státech EU
- Cílem EHZS není zisk
- Podstatou je zjednodušení podnikatelské činnosti jeho členů
- Právní úprava EHZS má unifikační roli v evropském právním řádu, současně však respektuje právní rámec jednotlivých členských států.

Evropská společnost (Evropská akciová společnost – Societa Europaea SE)

- U nás upravena zákonem o evropské společnosti
- SE je právnickou osobou, základní kapitál min. 120 000 Euro.
- Vlastníci SE ručí do výše upsaného kapitálu
- SE mají taxativně vymezený způsob vzniku. Nelze je zakládat na zelené louce, musí vzniknout přeměnou z již existujících společností:
 - fúze – sloučení nebo splynutí dvou akciových společností
 - holding – budoucí dceřinné společnosti poskytnou své akcie nebo podíly

k založení mateřské společnosti jako SE.
SE může vzniknout jak z a.s., tak z s.r.o.

- dceřinná společnost – společnosti a právnické osoby podléhající veřejnoprávní nebo soukromoprávní úpravě ze dvou členských států založí dceřinnou společnost jako SE nebo SE založí dceřinnou společnost
- přeměna – akciová společnost, která má nejméně po dobu dvou let dceřinnou společnost v jiném členském státě než sama působí se může přeměnit v SE.

Evropská družstevní společnost (SCE)

- u nás upravena zákonem o evropské družstevní společnosti
- SCE může být založena alespoň pěti fyzickými osobami či pěti fyzickými osobami a společnostmi a jinými veřejnoprávními právnickými osobami, které mají sídlo nebo bydliště v různých členských státech nebo se řídí právními předpisy minimálně dvou členských států
- Základní kapitál – min. 30 000 euro
- Účelem SCE je uspokojování potřeb jejich členů nebo rozvoj hospodářských a sociálních činností, zejména uzavírání smluv se členy na dodávky zboží či poskytování služeb